

Reell frikobling

KORT SAGT
Klima

Olje- og energiminister Ford Lien sier i DN 29. april at han ønsker å frikoble norsk energiproduksjon og CO₂-utslipp. Men alt i neste setning er det slutt på frikoblingen idet han insisterer på å fange CO₂ ved kilden. Men man får den samme effekten

«BRUK BIOKULL». Erik Jøner, seniorforsker i Bioforsk.

om tar ut CO₂ fra atmosfæren hvor som helst i Norge, istedenfor enn å prøve å gjøre det i pipa på Mongstad. Bruk biokull (se mitt innlegg i DN 2. mai). Det ville vært en reell frikobling, langt billigere, og mye enklere enn å finne opp hjulet på nytt.

■ Erik Jøner, seniorforsker, Bioforsk jord og miljø

DN 29. april

■ ■ ■ Bondeorganisasjonene sår en generell frykt i befolkningen for at Norge skal stå uten matkorn i en krisesituasjon. En slik situasjon er svært usannsynlig, mener professor **Ole Gjølberg**.

Vi trenger ikke beredskapslager

INNLEGG
Landbruk

Det pågår en aktiv lobbyvirksomhet for at Norge skal bygge opp et stort og kostbart beredskapslager av korn. Bondelaget og Småbrukarlaget sår og gjødslers en generell frykt i befolkningen for at Norge skal stå uten matkorn i en krisesituasjon. Felleskjøpet, som har gjort en spekulativ investering i kornsiloeene på Stavanger havn, ønsker å få leid ut silokapasitet til staten.

Argumentasjonen er av typen: «Ja, vi kan kjøpe korn på verdensmarkedet i dag, men hva gjør vi den dagen ingen lenger vil selge oss korn? I en krisesituasjon vil det enkelte land tenke på seg selv og Norge kan stå der med sine oljepenger uten å få kjøpt korn til sitt daglige brød!» Rent bortsett fra at det er vanskelig å se for seg hva som skulle utløse en slik situasjon, vitner denne typen utsagn om liten kunnskap om internasjonal kornproduksjon og -handel. La meg bidra med noen fakta.

Kornprisene har til alle tider beveget seg opp og ned. Hveteprisen steg kraftig i 2007–08. Deretter falt den raskt og nesten like kraftig for igjen å stige i

KORNKRISE LITE SANN- SYNLIG. Ole Gjølberg, professor ved Handelshøyskolen ved NMBU.

2010–11. Fra 2012 og frem til 2014 falt prisen, men den har steget noe de siste månedene. Dagens hvetepreis er imidlertid vesentlig lavere enn hva den var i 2012 og vinteren 2008. Realprisen er fortsatt vesentlig lavere enn hva den var for 30–50 år siden, til tross for en befolkningsvekst fra tre millioner mennesker i 1960 til over sju millioner i dag.

Det er mulig at vi vil se stigende kornpriser de neste 10–30 årene, ihvertfall i perioder. Men det å spekulere i en langsigtig realprisvekst er risikabelt, dyrt og sannsynligvis bortkastet. Det vil i overskuelig fremtid være en rekke land som produserer mye mer korn enn hva de selv har behov for. I den forbindelse kan det være nyttig å minne om at de største hvetekonseptorene er EU, USA, Canada og Australia. Disse står for cirka 40 prosent av verdensproduksjonen. USA eksporterer cirka 50 prosent av sin hveteproduksjon, Australia og

Canada henholdsvis cirka 60 prosent og cirka 74 prosent. I disse store jordbrukslandene er det jevnlig områder som utsettes for tørke, flom og så videre. Men det er vanskelig å forestille seg en situasjon der det er uår i hele USA, Canada, EU og Australia samtidig. Selv i de årene da store områder i USA har vært utsatt for tørke- og flomkatastrofer, har utslaget på verdensmarkedsprisen vært forholdsvis moderat sammenlignet med prisbevegelsene for andre råvarer som olje og metaller. Det samme gjelder i situasjoner som for eksempel da Putin vedtok å stoppe all hveteksport fra Russland. Dette innebar problemer for de landene som hadde gjort avtaler med russiske eksportører og vi fikk en prisstigning i verdensmarkedet som varte i noen måneder. Men bortsett fra dette ble den internasjonale handelen forholdsvis lite forstyrret.

Hveteprisens terminstruktur er en god indikator på forsyningssituasjonen i markedet. Enkelt fortalt: Dersom prisen for umiddelbar levering er vesentlig høyere enn prisen for fremtidig levering («futuresprisen»), så er dette et signal om knapphet. For hveteproduksjonen i Norge er det cirka 70 prosent av sin hveteproduksjon, Australia og

■ KORNIIMPORT. Norges import av korn er i den store sammenheng en dråpe i havet. Her en åker på Frosta i Nord-Trøndelag. Foto: Ole Morten Melgård

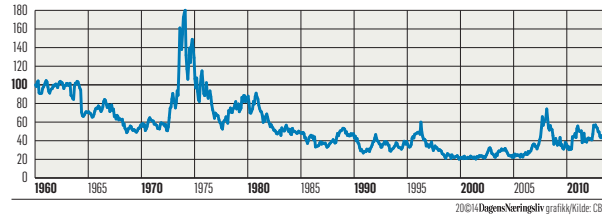
2007 til februar 2008, og dessuten ved flere anledninger på 1980- og 90-tallet. Siden 2008 har vi ikke hatt noen sammenhengende periode med en slik prisstruktur. Markedsaktørene har altså ikke oppfattet forsyningssituasjonen som spesielt stram de siste årene.

Dersom man skal etablere beredskapslager for alt som er viktig, er det trolig en lang rekke andre varer som burde komme foran korn i lagringskoen: medisiner, elektroniske komponenter, metaller og for ikke å snakke om reservedeler til alle viktige produksjonsmidler i industri og transport. I en internasjonal krisesituasjon der Norge er blokkert fra omverden, ville norsk landbruk stoppe opp uten tilgang på reservedeler til traktorer og maskiner.

Norges import av korn er i den store sammenheng en dråpe i havet. Det er cirka 70

Rikelig med hvete

Reell hvetepreis. Råvarebørsen i Chicago (CBOT), justert med amerikansk konsumprisindeks. Indeks: Januar 1960 = 100

2014 | Dagens Næringsliv | Grafikken: CBOT

land i verden som importerer mer korn enn Norge. Blant verdens største hveteksportører – som vi i en krisesituasjon eventuelt måtte konkurrere med – er Egypt, Indonesia, Algerie og Iran. I 2013 importerte Norge omtrent like mye

hvete som Senegal og Mauritania og litt mindre enn Libanon. Lille Danmark har en netto korneksport som er langt større enn Norges import. Vår beste beredskapsstrategi vil således være å videreføre gode

relasjoner og handelsavtaler med EU, inklusive Danmark.

■ Ole Gjølberg, professor ved Handelshøyskolen ved NMBU og leder for Senter for analyser av internasjonale råvaremarkeder, NMBU.

DN 5. mai

Leve monarkiet

INNLEGG
Monarki

I mandagens DN fikk vi en republikansk salve fra Fremskrittspartiets nestleder Per Sandberg. Der uttrykte han sin prinsipielle motstand mot monarkiet. Men hvorfor skal vi av prinsipp fjerne en ordning som fungerer godt?

Hovedargumentet er det samme som alltid. Monarki er ikke forenlig med demokrati, og av prinsipielle grunner må det avskaffes. Samtidig vet vi at et overveldende flertall av det norske folk er for å beholde dagens monarki. Selv om det er rundt hundre år siden folkeavstemningen, hersker det ingen tvil om at monarkiet har demokratisk legitimitet i Norge. Allerede her halter Sandbergs argumentasjon.

Monarken er nøytral og samlande. Monarken er leder for hele folket, og ikke bare for den delen av befolkningen som har stemt på ham. Selv republikanerne Per Sandberg og næringsminister Monica Mæland (H) sier i intervjuet i DN at de uavhengig av sine prinsipper er glade i kongen. Jeg kunne ikke sagt det samme om Per Sandberg ble valgt til statsoverhode for en fireårsperiode.

Sandberg nevner selv viktigheten av monarkens nøytralitet. Han kritiserer kronprinsparet for det han oppfatter som politiske meninger. Kronprinsparets støtte til diverse allmennnyttige prosjekter kan vanskelig oppfattes som politiske standpunkt. Der en president i beste (eller verste) fall kan være en broilerpolitiker, har en regent blitt oppdratt fra fødsel av til best mulig forvaltning av sin posisjon som statsoverhode. Monarken er en stabil leder, skikkelig, som vanligvis er statsoverhode gjennom brorparten av sitt eget og folkets liv. Nettopp den samende og stabile lederen, som kan trå til når nasjonale tragedier rammer, er viktig for det norske folk.

Sandberg mener at monarkiet vil forsvinne i fremtiden. Som ungdom er jeg en del av fremtiden, og som ung politiker er jeg for både demokrati – og monarki.

FOR DEMOKRATI – OG MONARKI. Nicolai Sævi, styremedlem i Bergen Unge Høyre.

■ Nicolai Sævi, styremedlem Bergen Unge Høyre.

SØKER BOLIGGÅRDER I OSLO

På vegne av solid klient søker Persen Skei AS boliggårder og boligporteføljer i Oslo og omegn. Verdiintervall NOK 50–1.000 mill.

Alle henvendelser vil bli behandlet diskret og konfidensielt om ønskelig.

Vennligst ta kontakt med:
Pål Persen
Direkte: + 47 23 31 69 02, Mobil: + 47 93 43 30 78, persen@persenskei.no
Petter Andre Grendahl
Direkte: + 47 23 31 69 08, Mobil: + 47 93 20 89 78, grendahl@persenskei.no

 PERSEN SKEI
REAL ESTATE ADVISORS

Persen Skei AS
Fridtjof Nansens plass 7
Postboks 1381 Vika, 0114 Oslo
Tlf: + 47 23 31 69 00
www.persenskei.no

SØKER NÆRINGSEIENDOM I OSLO SENTRUM

På vegne av solid klient søker Persen Skei AS næringsseiendom på Majorstua, i Bogstadveien og Hegdehaugsveien, samt i Karl Johans gate. Handels-, kontor- og boligeiendommer, handelsseksjoner eller en kombinasjon av dette er av interesse. Verdiintervall NOK 30–350 mill.

Alle henvendelser vil bli behandlet diskret og konfidensielt om ønskelig.

Vennligst ta kontakt med:
Pål Persen
Direkte: + 47 23 31 69 02, Mobil: + 47 93 43 30 78, persen@persenskei.no
Petter Andre Grendahl
Direkte: + 47 23 31 69 08, Mobil: + 47 93 20 89 78, grendahl@persenskei.no

 PERSEN SKEI
REAL ESTATE ADVISORS

Persen Skei AS
Fridtjof Nansens plass 7
Postboks 1381 Vika, 0114 Oslo
Tlf: + 47 23 31 69 00
www.persenskei.no